

Maria Szembekowa – działaczka patriotyczna i społeczna:

- w założonej w pałacu, w okresie zaborów, tajnej szkole polskiej, uczono dzieci z kręgu rodziny, znajomych i z okolicznych wsi – wykładano język polski, literaturę i historię,
- w swoim majątku prowadziła szkołę gospodarstwa domowego,
- Szembekowa fundowała stypendia i nagrody dla najlepszych uczniów i uczennic,
- kupowała książki do biblioteki,
- obdarowywała dzieci przystępujące do pierwszej komunii książeczkami do nabożeństwa,
- finansowo wspierała Towarzystwo Naukowej Pomocy, Towarzystwo Czytelnicy Ludowych i inne instytucje oświatowe,
- z powodzeniem walczyła z władzami pruskimi, aby nowo wybudowany szpital w Kępnie został powierzony polskiem zakonnicom ze Zgromadzenia św. Karola Boromeusza,
- podobno należała do grona osób, które najhojniej wsparły materialnie powstanie wielkopolskie,
- w 1918 r. związała się z podziemną polską organizacją, kierowaną przez kpt. Ignacego Całkosińskiego z Kępna. Przekazywała mu meldunki o ruchach wojsk niemieckiego Grenzschtutzu w czasie powstania wielkopolskiego,
- podczas powstań i plebiscytów śląskich odegrała poważną rolę agituując w sprawie polskiej, zwłaszcza w okolicach Bralina i Rychtała.

Samorządowa Biblioteka Publiczna im. Marii z Fredrów hr. Szembekowej
ul. Kościuszki 7, 63-600 Kępno, Telefon 62 7822092

e-mail: kontakt@waszabiblioteka.pl • www.waszabiblioteka.pl
Nakład 400 egz. • Egzemplarz bezpłatny

Opracowanie: Magdalena Wiczcerek

Wydano na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0
Treść licencji dostępna na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”

Maria z Fredrów hr. Szembekowa (1862-1937)

Maria Fredro urodziła się 5 stycznia 1862 roku we Lwowie. Kilka dni później umiera jej matka Maria z Mierów. W dworoku dziadka, Aleksandra Fredry, który nazywał swoją ukochaną wnuczkę – Mimi, spędza 14 lat. Po jego śmierci razem z ojcem Janem Aleksandrem Fredrą, przenosi się do Beńkowej Wiszni.

19-letnia Maria swojego przyszłego męża, 38-letniego Piotra Szembeka z Siemianic koło Kępna, poznaje podczas karnawału w 1881 roku. Piotr, to wnuk generała Piotra Szembeka, syn Aleksandra Szembeka i Felicji Niemojewskiej, hrabia, właściciel dóbr Słupia, poseł do parlamentu niemieckiego. Tego samego roku, jeszcze w czasie karnawału, odbyły się zaręczyny, a 2 czerwca ślub i wesele we Lwowie.

Po poślubieniu Piotra Szembeka, Maria opuszcza Beńkową Wisznię na zawsze, udając się do majątku męża w Wielkopolsce. Mimo różnicy wieku i charakterów małżeństwo było nadzwyczaj udane. Mieli trójkę dzieci: Jadwigę (1883-1939, żyła 56 lat), etnografkę i archeolożkę; Zofię (1885-1974, żyła 89 lat), etnografkę, archeolożkę, nauczycielkę, później, po wstąpieniu do zakonu, siostra Krysta od Najświętszego Sakramentu, niepokalanka; Aleksandra (1886-1928, żył 42 lata), delegata do Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu, radcę ambasady polskiej w Paryżu, gdzie zmarł w wyniku udaru.

Mąż Marii, Piotr Szembek umiera w 1896 roku. Maria ma wtedy 34 lata, musi zając się wychowaniem dzieci sama i postanawia, że nigdy nie wyjdzie już za mąż. Do końca życia chodzi w żałobie.

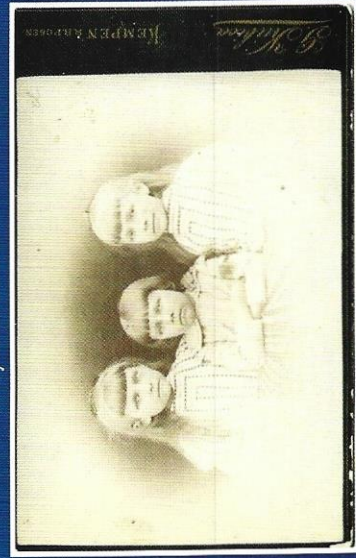
Dzieci Marii i Piotra Szembeków:

Jadwiga (1883-1939, żyła 56 lat), etnografka i archeolożka

Zofia (1885-1974, żyła 89 lat), archeolożka, etnografka, nauczycielka, później siostra Krysta od Najświętszego Sakramentu, niepokalanka

Aleksander (1886-1928, żył 42 lata), delegat do Sejmu Dzielnicowego

w Poznaniu, radca ambasady polskiej w Paryżu, gdzie zmarł w wyniku udaru.

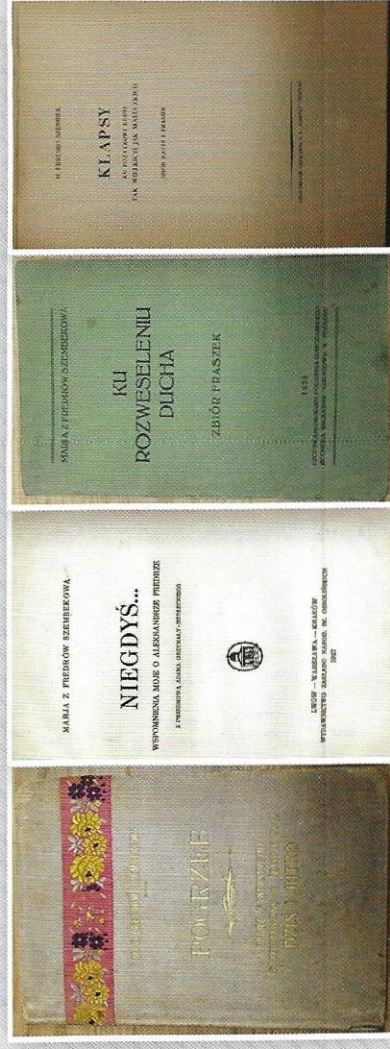

Jeszcze w narzeczeństwie Maria zawarła z mężem dżentelmeńską umowę. Ona pozwoliła mu palić tytoń, on pisać jej wiersze. Czy debiutowała w panińskich latach – nie wiadomo. Pod pseudonimem M. z Pleszowic ukazał się pierwszy tomik Wiersze ulotne (1887 r.). Drugi tomik nazywał się W błędnym kole (1916 r.), kolejne: Rozkołysany dzwon (1920 r.), zbiór fraszek Ku rozweseleniu ducha (1920 r.), Z niewydanych wierszy i satyr (1936 r.) i Klapsy (1936 r.).

Maria Szembekowa była również autorką szkicu biograficznego o swoim teściu Generał Piotr Szembek (1902 r.), cyklu nowel **Na jawie i śnie** (1903 r.), książki wspomnieniowej **Niegdyś...** Wspomnienia moje o Aleksandrze Fredrze (1927 r.) oraz powieści dla dzieci **Same tajemnice** (1932 r.).

Spora część tego, co pisała rozrzucona jest po różnych czasopismach, wiadomo, że drukowała między innymi w lwowskim „Dzienniku Polskim”, krakowskim „Dzienniku Polskim” czy „Dzienniku Poznańskim”. Spuścizna rękopiśmienna uległa zniszczeniu w zawierusze wojennej, nieliczne z przetrwałych rękopisów znajdują się w Bibliotece Narodowej.

Święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok 1937 Mimi spędziła u córki, zięcia i wnuków w Przyłbicach. Wszyscy przygotowali się do uroczystości jej 75-lecia, przypadającego 5 stycznia. Zmarła nagle o drugiej w nocy z 4 na 5 stycznia. Spoczęła w Siemianicach, w tamtejszej kaplicy, obok męża, Piotra Szembeka, i przedwcześnie zmarłego syna, Aleksandra.

Zdjęcia do folderu pochodzą z Archiwum Fundacji Rodu Szeptyckich oraz ze zbiorów Muzeum Ziemi Kępińskiej